

Lita Cabellut: «No anar a l'escola fins als dotze anys va ser una sort»

La pintora diu que «quan aprens a mirar t'estalvies catàstrofes»

Va anar a l'escola quan començava a ser adolescent, però tot el que va veure abans li ha servit i li servirà per a tota la vida. Lita Cabellut (<http://www.litacabellut.com>) (1961), de petita, tot i que estava a càrrec de la seva àvia, va haver d'aprendre a sobreviure al carrer. Una etapa de la qual prefereix no parlar-ne gaire. El que sí que diu clar, d'entrada, és que vol deixar de ser identificada com "aquella nena a qui la seva mare prostituta va abandonar quan només tenia tres mesos".

Als tretze anys, els seus pares adoptius la van dur al Prado. Va ser davant del quadre *Las tres gracias*, de Rubens, quan va dir el que dirigiria el seu futur: "Mama, vull ser pintora". I ara no només ho és (viu i treballa a Holanda), sinó que s'ha convertit en una de les artistes més ben pagades del món.

Del 5 d'octubre del 2017 al 27 de maig del 2018, la seva obra arriba a Barcelona. I ho farà a l'Espai Volart (<http://www.fundaciovilacasas.com/ca/museu/espais-volart-barcelona>) de la Fundació Vila Casas. *Retrospective* (<http://www.fundaciovilacasas.com/ca/exposicio/retrospective>) és el nom de l'exposició que mostrarà quadres que l'artista ha fet entre el 2008 i el 2017, i que delantem com ella mateixa s'allunya dels límits convencionals de la pintura, per apropiarse al terreny del risc, del gest i del retrat psicològic.

Foto: Arxiu Lita Cabellut

Ets qui ets gràcies al que has passat.

Tots estem formats per les coses que hem viscut. I a la vida els moments durs poden ser escoles. La misèria és opcional. La desgràcia és una cosa que ens pot passar a tots i que t'ensenya a veure millor, a ser més aguda, a poder prendre decisions. Sobretot el que noto després dels anys és que estic molt, però molt contenta del que tinc. Aprecio molt la vida.

Davant les adversitats, el més important és l'actitud que tens?

Exacte. La vida està per sobre del sentimentalisme. La vida no jutja el que és bo i és dolent. La vida és un pop amb molts tentacles, i en cadascun hi ha moltes emocions i circumstàncies. A vegades les circumstàncies són fosques, dures. Però això també forma part d'aquest pop. No acceptar-ho seria com renunciar a la nostra existència.

És qüestió de tenir els ulls sempre oberts?

Més que els ulls, seria tenir el cor obert.

Fins i tot al dolor?

Sí, perquè el dolor forma part de la vida. La vida no té preferits: no és dolorosa o afortunada, ho és tot.

Sembles una persona molt vital i forta.

Sóc una persona extremadament vital. Tinc molta energia justament per això, perquè estic molt feliç de la vida que m'ha tocat viure. La meva fortalesa està basada en la bellesa. Intento inspirar-me i alimentar-me d'ella. De coses que em commouen. És com el cos: si l'alimentes i el cuides molt bé i els òrgans tenen el que necessiten, serà sa i fort.

Et cuides?

Cuido la meva ànima molt bé.

L'ànima és el que ens fa més humans?

És importantíssima. Si només cuidem el nostre cos i ignorem la nostra ànima, tindrem un cos partit. L'ànima dirigeix la ment.

Tothom té ànima?

Crec que sí. Diria que tot té ànima. Fins i tot un animal té ànima, no fa mal per fer-ne.

Gràcies al que has viscut, tens més intuïció per llegir la gent?

Sí. Quan has d'aprendre a sobreviure és molt convenient i útil aprendre a observar per prevenir. Quan aprens a mirar, t'estalvies catàstrofes o avances moments molt bons.

Per a una nena de deu anys, tenir aquesta intuïció tan gran deu ser una riquesa per a tota la vida.

Per a tota la vida. Per això moltes vegades quan veig nens que han patit sempre dic: sí, és veritat, han patit molt, però també tenen una maleta plena de coses molt útils per a la resta de la vida. També s'ha de mirar així.

A les escoles hi ha mestres que etiqueten els nens fent-los entendre que no serveixen. En el teu cas, haurien pogut dir: aquesta nena ha viscut al carrer, no farà res a la vida.

Molt ben vist. Ho estava pensant aquests dies. Hi ha una amiga meva que té una filla molt sensible i em va explicar: és que diuen que la posem en una escola per a menys prestació, perquè no sembla que faci prou a l'escola. Penso que això és culpa d'alguns mestres, que no veuen que la intel·ligència pot sortir per altres cantons. Que gràcies a la creativitat pots ser intel·ligent. Sempre dic que no a anar a l'escola fins als dotze anys va ser una sort.

Una sort?

Sí. Perquè als dotze anys encara era a temps d'aprendre a llegir i a escriure. I abans d'això estava desenvolupant altres coses per viure.

Què vas aprendre al carrer?

A sobreviure, a ser flexible, a ser creativa per canviar les coses negatives en positives, a ser solidària amb tots els nens del carrer. A mirar, a reconèixer què és perillós i què no. Tantes coses! I a tenir molt de temps per jugar. Els nens d'avui en dia ho han de fer tot molt bé, han d'estar moltes hores treballant, els pares no tenen prou temps per estar amb ells. I després, a l'escola només tenen una hora a la setmana per ser creatius.

Però tampoc ho són del tot, perquè moltes vegades els manen que copïïn un paisatge d'un altre.

El que nosaltres fem és amputar la creativitat de la joventut. Crec que el sistema d'educació és tremendament negatiu per als nens. Els posem en una carrera perquè siguin magnífics, perquè treguin notes boníssimes. Es passen hores i hores fent deures en comptes d'anar a casa a passar-s'ho bé. A estar amb els amics. A ajudar els pares.

No els deixem ser nens.

No.

Què vas aprendre al carrer?

Per a mi ha estat essencial haver-me criat al carrer. La sensació de llibertat: sóc una persona molt lliure. Crec que al carrer vaig aprendre que es pot tenir tot i es pot tenir res. I que si vaig sobreviure allà, sempre sobreviuré. Més enllà de perdre els meus fills, no hi ha res que em faci por. I això ho he après al carrer.

Ni la por al que diran?

El que m'importa és el que diguin els meus fills de mi. El que ells pensin de mi. La resta que pensi el que vulgui.

Què t'agrada ensenyar-los?

Que siguin responsables de les seves vides. El respecte.

Els parles del que vas aprendre al carrer?

És que no fa falta. Els meus fills ho saben tot, són els meus millors amics. El més gran, que té 22 anys, té al seu telèfon: "Mama, la meva millor amiga". Ens ho expliquem tot. I no ens avergonyim dels sentiments: si estem tristos, ho diem, i ens preguntem per què ho estem. I si estem contents, ho celebrem. Sempre els he ensenyat que l'estimar és l'empatia i l'empatia és comunicar-se.

I no amagar emocions.

No podem fer-ho. Si estic cansada i tinc un problema amb això, em diuen: anem a fer un cafè. I em cuiden. I és molt bonic. No ens podem enganyar. Hi ha dies que també em diuen: mama, ara no et puc escoltar. Només puc venir a menjar i que em parlis de vaques i ovelles, no m'expliquis res amb pes, que tinc el cap ple. Aquesta llibertat també hi és entre nosaltres.

Un dels teus primers mestres de pintura va sere un avi del Masnou.

No em deixava esborrar.

I ho agraeixes?

Moltíssim. Perquè llavors et comences a responsabilitar de l'acte final. Cada traç té una conseqüència immediata i això és molt important. No pots esborrar-ho, has d'encarar-ho. Aleshores comences a tenir més control sobre el traç perquè saps que serà parlat, vist i valorat.

Has après a no jutjar la gent?

Això seria el més meravellós. Quan em diuen: quan et moris, què t'agradaria haver aconseguit? Estimar allò que no conec, allò que no m'agrada, allò que no comprenc. Sense tenir una opinió dogmàtica d'això és bo i això no.

Has hagut de carregar una etiqueta pel que t'ha passat.

Però no tinc gaire problema amb això. Perquè sempre puc diferenciar la ignorància dels altres. Els miro i penso: pobres, són uns ignorants. Mira, ahir vaig anar a comprar-me un cotxe. Vaig entrar en un garatge. Hi havia un cotxe de segona mà, que no estava malament. Vaig entrar-hi despenada, venia del camp. I vaig veure com els dos nois de dins ja pensaven: aquesta senyora té tan mala pinta. Em van preguntar: quants diners tens per comprar un cotxe? I els vaig dir: em sembla una molt mala pregunta. Jo us vinc a preguntar si teniu aquest cotxe. Sí. Doncs el vull comprar. I després es van començar a relaxar. Després de fer que fóssim amics els vaig preguntar: què pensaveu de mi? Que venies a marejar-nos. I li vaig dir: no us fa pena tractar la gent així? Tenir aquest prejudici? Vam estar parlant una hora. He donat una lliçó a dos joves que potser després tractaran la gent d'una altra manera. I així és com em prenc la vida quan la gent em posa aquests segells.

Més que fer una guerra, és una oportunitat per ajudar.

Exacte. És molt bonic. He anat a buscar el cotxe aquest matí i ells m'han dit: l'hem netejat superbé. Hi hem posat aquest producte extra i aquell i aquell. Estaven contentíssims. Per poc no m'han fet dos petons. He pensat: en comptes de declarar-los la guerra, els he ensenyat que no anar pentinada com creuen que hi ha d'anar una senyora de la meva edat no vol dir que mossegui. Puc ser igual d'amable que una senyora que arribi per aquesta porta i acabi de venir de la perruqueria.

És l'aparença.

I la ignorància. Estem adoctrinats per dir què és el que val i el que no.

Pintar és una forma de llegir?

Sí. Però potser per a mi és una forma d'escriure.

Sembla que sigui fàcil llegir els teus quadres.

Escric perquè tu em puguis llegir. Per a mi és molt important la comunicació. I segurament deu ser això. És molt bonic el que preguntes. Veure art és una forma de llegir. I per als artistes és una forma d'escriure els seus sentiments.

Ara tothom diu que ets de les més cotitzades.

Sí. Això és un blablablà. Perquè l'art està per sobre d'això. L'art és discret, tímid, sobri. I tota la resta és la part del màrqueting que es necessita per vendre l'art. Si entres en un estudi trobaràs disciplina, esforç, concentració, silenci. Això no té res a veure amb ser la més cotitzada o no. O la que està tres-cents punts per sobre o per sota. Et diré que m'importa ben poc tot això. Quan em van trucar i m'ho van dir, vaig respondre: ni ho sé ni m'importa. I em van dir: doncs t'hauria d'importar. Doncs gràcies. Amb això no pinto millor ni em concentro millor. Ara bé, tinc més entrevistes. Bravo. Rebo més atenció. Bravo.

Ser més car no vol dir ser sinònim de més bo.

Exacte. L'artista necessita aquesta campanya de màrqueting per fer-se visible. I són un parell els afortunats que entren en aquesta maquinària. Per un moment de bona sort i moltíssima casualitat d'estar al bon lloc i tenir una bona obra. I trobar un bon marxant, una bona galeria i un públic amb ganes de rebre't. Aquesta és la gran sort de l'artista que ha treballat molts anys i està a primer pla. Però això no s'aconsegueix sense molts anys de gran treball. Els artistes considerats no hi són per casualitat. Avui en dia hi ha molts artistes al planeta. A la història de l'art mai hi ha hagut tants artistes com ara. Els que estan a dalt t'asseguro que treballen molt.

Quin horari fas?

Jo treballo des de les vuit del matí fins a les vuit de la nit. I molts caps de setmana. La meua vida és treballar en funció d'una cosa que m'apassiona. La majoria de gent que no ho entén és perquè no sap què és una passió. Una passió no té rellotge ni mesura. Estic cansada quan acabo, però quan estic en plena batalla estic eufòrica, perquè em sembla meravellós el que faig.

L'art cura?

L'art és un remei per a tot. Sense l'art seria com si déu apagués la llum i el món es quedés fosc.

T'ha curat?

Sí. L'art m'ha curat.

Llavors estàs en pau?

Sí.

Fins i tot pots perdonar el que vas viure al passat?

Absolutament. Per perdonar has de ser conscient. Per ser conscient has de tenir coneixements. I per tenir coneixements has d'apropar-te a les coses belles com l'art.

El cotxe funciona bé?

De meravella.

Obra feta per Lita Cabellut